

A CD-ROM-ok „esendősége”

Napjainkra (ha egyelőre szám szerint nem is vetekszik még a nyomtatott könyvvel) erőteljesen megnőtt az elektronikus dokumentumok száma.

Az interneten elérhető információk mennyisége fel sem mérhető, már csak azért sem, mert nehéz felbecsülni a világhálón fellelhető anyagok informatív értékét, másrészt van bennük valami ideiglenesség, hiszen gyakorta tapasztaljuk: az elmúlt napokban még olvasható anyag többé nem elérhető.

Más a helyzet a CD-ROM-okkal, ezek ott sorakoznak polcainkon, dobozainkban, tárolóinkban. Biztonságosnak érezzük ezt az információhordozót, anélkül, hogy megbízható tapasztalati adatokkal rendelkeznenk róla.

Tanulságos táblázatot közöl *Poprády Géza* Az iskolarendszeren kívüli könyvtári szakképzés füzetei sorozatban megjelent, *Állományvédelem* című tananyagában.

Természetesen folynak kísérletek a CD-lemez mesterséges öregbítésével annak érdekében, hogy kiderüljön, a különféle hatások mennyire károsítják a lemezt, s a tárolási körülmények mennyi élettartamot sejtetnek.

A CD-lemeznek nem ártanak meg a lejátszások, a digitális hibavédő kódok biztonságossá teszik a kisebb karcolások, porszemek ellen.

A gyári készítésű, csak olvasható CD-lemezen apró lyukacsok (ún. pitek) hordozzák az információt, amit gyenge lézersugárral tudunk olvasni. Logikusnak tűnt, hogy az írható formátum esetében a pitek utólagos kialakítását a lézersugár erősebb változatával lehetett megoldani. Megnyugtató: ezt a gyengébb leolvasó sugár nem módosítja. Környezetünkben azonban

előfordulhatnak erős fényforrások, amelyek hatással lehetnek a nem gyárilag előállított, hanem lézerrel írt CD-lemezre.

Ha mesterséges nincs is, mindenütt jelen van egy gigászi fényforrás, a Nap. Ennek a különféle adathordozójú, írható CD-kre gyakorolt hatásáról tartott kutatási beszámolót Drago Kunej a témában lezajlott konferencián, az előadást pedig a *Sztereo 2002.* márciusi számában ismertette Kiss Attila.

A kísérlet legfontosabb tanulsága: a drágább lemezek jobban állják a megpróbáltatásokat.

(F. L.)

Különféle információhordozók becsült élettartama (normál tárolási körülmények között)

Információ- hordozó	Becsült élettartam évben
mágnesszalag, mágneslemez, flopi, optikai lemez	10–30
újrahasznosított papír	30
króm színesfilm, diazó- és vezikuláris mikrofilm	100
facsiszolat-tartalmú papír	100–200
króm színesfilm, hűtve (!)	250
acetát alapú ezüsthalogén mikrofilm	300
„Cibachrome micrographic” színes film	400
sav- és ligninmentes, öregedésálló (tartós) papír	több száz
pergamen, poliészter alapú ezüsthalogén mikrofilm	1000